

Maciej Pęczak¹
.....

Działania Unii Europejskiej i Indii na rzecz rozwoju indyjskich miast: współpraca aktorów niepaństwowych oraz lokalnych

Wiek XX w historii to okres znacznych zmian na arenie międzynarodowej, jeśli chodzi o ustalony porządek świata. W wyniku I i II wojny światowej rozpoczął się nowy proces dekolonizacyjny, który zmniejszając potęgę wielkich mocarstw światowych takich jak Wielka Brytania czy Francja, rozpoczął także powstanie nowych państw, które wraz z ubiegiem lat stają się ważnymi graczami stosunków międzynarodowych. Wśród tych wielu różniących się od siebie nowych tworców państwowych swą pozycję coraz bardziej nakreśla Republika Indii – obecnie najludniejsze państwo na świecie, prężnie rozwijające się gospodarczo i społecznie. Choć większość badaczy częściej obserwuje rozwój znanych już nam silnych gospodarczo państw takich jak Chińska Republika Ludowa czy Korea Południowa, to Indie według prognoz odegrają także znaczącą rolę w nowej rzeczywistości, zwłaszcza w perspektywie konsekwencji istniejących dzisiaj konfliktów. Pomimo jednak ewidentnego wzmocnienia się ekonomicznie, państwo to nadal boryka się z trudnościami wewnętrznymi, np. z brakiem odpowiedniej infrastruktury lub problemami społecznymi.

Naprzeciw tym zmaganiom Indusów² wychodzi kolejny wpływowy nowy gracz – złożona z państw Starego Kontynentu Unia Europejska. Najsilniejsza i najbardziej skonsolidowana organizacja międzynarodowa

.....
1 Maciej Pęczak – student na kierunku Stosunki Międzynarodowe, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych, Uniwersytet Łódzki, ul. Składowa 43, 90-127 Łódź, e-mail: maciej.peczak@edu.uni.lodz.pl

2 Forma nazewnictwa osób utożsamiających się z Indiami jako ich ojczyznę. Choć nazwa tej grupy jest nieczęsto spotykana, to została ona wpisana oficjalnie do

powstała w 1993 r., na początku swojej drogi bardziej skupiała się na zapewnieniu swojej wewnętrznej integracji polityczno-ekonomicznej. Podczas tego procesu w latach dziewięćdziesiątych XX w. przywódcy unijni nie dostrzegali więc coraz bardziej umacniającego się gospodarczo i międzynarodowo państwa na Półwyspie Indyjskim³. Oczywiście pierwszą wzmianką nawiązania stosunków pomiędzy tą organizacją a Indiami było oficjalne ustanowienie relacji międzynarodowych z protoplastą UE w postaci Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej⁴, jednakże dopiero w 2000 r. doszło do szczytu UE–Indie w Lizbonie. Zorganizowanie tego wydarzenia spowodowało duży wzrost znaczenia tego państwa azjatyckiego w relacjach międzynarodowych Brukseli, zwłaszcza że szczyty przygotowywane były tylko dla najważniejszych partnerów tj. USA, Chin, Japonii czy Kanady.

Bilateralne relacje pomiędzy tymi dwoma aktorami stosunków międzynarodowych przyniosły znaczne korzyści dla obu stron. Istotną rolę odgrywa tu współpraca gospodarcza. W 2020 r. mimo pandemii Covid-19 wyniosła 95,5 mld EUR, a Unia stała się trzecim największym partnerem gospodarczym, a drugim, jeśli chodzi o eksport indyjski⁵. Wiek XXI to też okres wyzwań geopolitycznych – Brexit, wojna handlowa między Waszyngtonem a Pekinem, coraz mocniejsze działania ekonomiczne ChRL tj. projekt Pasa i Szlaku czy inwazja rosyjska na Ukrainę – które z jednej strony wytworzyły pewne problemy, a z drugiej spowodowały większą determinację urzędników unijnych w zacieśnianiu relacji gospodarczych z New Delhi⁶.

Kolejnymi trudnościami wpływającymi w stosunkach między Indiami a UE jest na pewno kwestia praw człowieka. Unia sama w sobie nie jest ideałem w tych sprawach. Należy jednak stwierdzić, że temat ten stanowi jedną z podstaw wewnętrznego i międzynarodowego funkcjonowania tej instytucji. W porównaniu do urzędników europejskich ich odpowiednicy indyjscy tworzą znacznie inny obraz podejścia do tych spraw.

Encyklopedii PWN, co pokazuje, że nie jest to błąd; PWN, *Indusi*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Indusi;3914600.html> (dostęp: 2.06.2023).

3 E. Kavalski, *The EU–India strategic partnership: Neither very strategic, nor much of a partnership*, „Cambridge Review of International Affairs” 2016, t. 29, nr 1, s. 194–195.

4 N.M. Abbasi, *EU–India: Looking towards deeper relations*, „Strategic Studies” 2004, t. 23, nr 4, s. 54–57.

5 Europejska Służba Działań Zewnętrznych, *Factsheet: EU–India Relation*, https://www.eeas.europa.eu/eeas/factsheet-eu-india-relations_en (dostęp: 2.06.2023).

6 M. Okano-Heijmans, V. Sundar, *Bridging the Gap: Sustainable Connectivity in EU–India Relations*, Clingendael Institute, The Hague 2018, s. 1–3.

Działalność rządu w New Delhi czy partii rządzącej wobec mniejszości muzułmańskiej, tj. ograniczanie ich wolności czy napędzanie propagandy przeciwko tej grupie, często wzbudza ostre reakcje ze strony organizacji ochrony praw człowieka⁷. Co prawda tych zdarzeń oraz działań nie można porównywać np. z sytuacją niektórych grup społecznych w ChRL tj. Tybetańczyków czy Ujgurów, to jednak nadal jest to niekorzystny aspekt, który Unia musi brać pod uwagę.

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie unijno-indyjskiej współpracy na rzecz rozwoju miast w Indiach. Rozdział odpowiada na następujące pytania: jakie są założenia unijnej polityki dotyczącej miast? Jak wygląda współpraca UE i Indii na rzecz rozwoju indyjskich miast? Jakie są efekty tej kooperacji?

Od 2016 r., czyli od momentu podpisania przez władze UE oraz rząd Republiki Indii Joint Declaration EU–India Partnership on Smart and Sustainable Urbanisation, zainicjowały ścisłą współpracę w kwestiach pomocy dla miast indyjskich w celu ich zrównoważonego i ekologicznego rozwoju⁸. Ponadto UE od stycznia 2020 r. rozpoczęła projekt India–EU Urban Partnership, który poza wzmocnieniem polityki unijnej wobec tego państwa może ukazać proces wdrażania w życie postanowień New Urban Agenda oraz porozumienia paryskiego⁹. W dalszej części tego rozdziału przedstawiono efekty tych działań, jeśli chodzi o wzmocnienie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi tych dwóch aktorów międzynarodowych, a także role miast i ich dyplomacji, jakie odegrały w realizacji tej współpracy. Równie ważne w rozważaniach będzie pokazanie skutków tej kooperacji w celu poprawy sytuacji bytowej mieszkańców Półwyspu Indyjskiego. Do napisania rozdziału wykorzystano m.in. publikacje naukowe poświęcone zagadnieniu działalności UE na rzecz ochrony środowiska i współpracy unijno-indyjskiej, a także umowy międzynarodowe i informacje publikowane przez organy UE.

7 Human Rights Watch, *India: Serious Concerns Raised at UN Rights Review*, 18.11.2022, <https://www.hrw.org/news/2022/11/18/india-serious-concerns-raised-un-rights-review> (dostęp: 2.06.2023).

8 India–UE Urban Partnership, *Background*, <https://www.ieup.eu/background> (dostęp: 2.06.2023).

9 India–UE Urban Partnership, *About us*, <https://www.ieup.eu/about-us> (dostęp: 2.06.2023).

Unia Europejska a New Urban Agenda oraz porozumienie paryskie: wpływ na politykę UE wobec rozwoju miast w Indiach

Unia Europejska swoją politykę urbanistyczną wobec Indii oparła na dwóch światowych porozumieniach, które miały na celu ogólnoswiatową współpracę w kwestiach ważnych dla przyszłości naszej planety: zrównoważony rozwój miast oraz walka z globalnym ociepleniem. W niniejszym podrozdziale przedstawiono New Urban Agenda i porozumienie paryskie oraz to, jak determinują one działania Brukseli w zakresie rozwoju miast i wsparcia dla obywateli Indii.

Podczas trzeciego spotkania United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development w stolicy Ekwadoru Quito w 2016 r., zwanego także Habitat III, doszło do utworzenia dokumentu – New Urban Agenda, którego istotą jest ugruntowanie międzynarodowej współpracy pomiędzy różnymi poziomami władzy a sektorem prywatnym w celu poprawy rozwoju miast. Całość przedsięwzięcia ma nie tylko ułatwić działania w zakresie prawnym czy ekonomicznym, ale także inwestycyjnym oraz w duchu ekologii¹⁰. Ma wspierać realizację 11 Celu zrównoważonego rozwoju „Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu”¹¹.

Można zadać pytanie: co skłoniło państwa do takiego porozumienia i dlaczego cieszy się ono aż tak dużą popularnością? Jest to spowodowane faktem, że XX i XXI w. to czas znaczącego wzrostu liczby ludności świata. Wraz z rozwojem medycyny światowej oraz ogólną poprawą sytuacji bytowej części populacji nastąpiło przyspieszenie na dużą skalę przyrostu naturalnego. Zwiększenie się liczby ludzi na świecie spowodowało także błyskawiczny rozwój miast, zwłaszcza w państwach rozwijających się. Proces osiedlania się ludności w tak gwałtowny sposób wiąże się z tworzeniem się dzielnic biedy, w których ciężko o zdobycie legalnej, dobrze płatnej pracy. Rozrost miast w sposób niekontrolowany może stanowić także poważne zagrożenie dla środowiska oraz bilansu energetycznego lub dostępu do wody¹².

10 United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat) 2020, *The New Urban Agenda*, UN-Habitat, Kenia 2020, s. 15.

11 ONZ, *Cele Zrównoważonego Rozwoju*, <https://www.un.org/pl/cel11> (dostęp: 27.02.2024).

12 United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat) 2020, *The New Urban Agenda...*, s. 12, 14.

Mimo szczytnego celu decyzje podjęte na Habitat III wzbudzają kontrowersje. Po pierwsze New Urban Agenda opiera osiągnięcie swoich zadań za pomocą danych liczbowych pozyskanych z badań nad zmianą miast po wprowadzeniu postulatów, obniżając rolę specjalistów oraz ich ekspertyz¹³. Dodatkowo posługiwanie się wynikami liczbowymi nie bierze pod uwagę czynnika ludzkiego: rozróżnienia społeczności miast ze względu na ich kulturę czy nastawienie na dane aspekty rozwoju osobistego¹⁴. Jednakże mimo tych krytycznych podejść polityka ta odnajduje skuteczność i popularność.

Teraz należy zadać pytanie: dlaczego UE zależy na implementacji tych postanowień za pomocą własnych działań w relacjach z partnerami światowymi i dlaczego to właśnie Indie są ich odbiorcą?

Unia już przed przyjęciem Habitat III zaaplikowała podobny plan dla swoich państw członkowskich. W maju tego samego roku, w którym wydano wyżej wymieniony dokument, państwa członkowskie na spotkaniu w Amsterdamie przyjęły pakt, którego skutkiem było utworzenie The Urban Agenda for the EU¹⁵. Działalność Brukseli w sprawie międzynarodowej polityki wobec urbanizacji to nie tylko promowanie światowych idei, lecz także możliwość rozpowszechniania swoich osiągnięć w tej dziedzinie oraz rozszerzenie kolejnego unijnego projektu z poziomu wewnętrznego na pułap zagraniczny.

Indie są idealnym odbiorcą tej polityki. Państwo to musi borykać się z wieloma problemami wynikającymi z nagłego przyrostu naturalnego. W przeciągu 10 lat, od 2001 do 2011 r. populacja tego państwa wzrosła o prawie 181 mln obywateli, co stanowi przyrost o 15%¹⁶. Poza tym dodatkową trudnością dla ośrodków miejskich jest fakt, że jedna trzecia obywateli Indii mieszka w miastach, a odsetek urbanizacji zwiększył się prawie o 4% w przeciągu 10 lat¹⁷. To stwarza pewne problemy, jeśli chodzi o społeczność oraz rozwój infrastrukturalny. Biorąc tutaj za przykład aglomerację Delhi, gdzie komplikacje z regulacją prawną rozwoju osiedli

13 F. Caprotti *et al.*, *The New Urban Agenda: Key opportunities and challenges for policy and practice*, „Urban Research & Practice” 2017, t. 10, nr 3, s. 373–375.

14 Ibidem.

15 Urban Agenda for the UE, <https://www.urbanagenda.urban-initiative.eu/urban-agenda-eu> (dostęp: 2.06.2023).

16 Know India, *Population*, <https://knowindia.india.gov.in/profile/population.php> (dostęp: 2.06.2023).

17 A. O'Neill, *India: Degree of urbanization from 2011 to 2021*, Statista, <https://www.statista.com/statistics/1006502/global-population-ten-thousand-bc-to-2050/> (dostęp: 2.06.2023).

powodują przymusowe migracje ludności na przedmieścia. Część społeczeństwa, mająca problemy ze znalezieniem pracy, musi przenosić się do nielegalnie powstałych, niekontrolowanych przez władze miasta osiedli, do których doprowadzenie wody czy prądu często zajmuje więcej czasu niż na przedmieścia miasta¹⁸.

Z drugiej strony Indie same prowadzą politykę rozwijania własnych miast. Przykładem tego może być projekt zakładający osiągnięcie pozytywnych efektów w kwestii *smart city*. W 2016 r. rząd w New Delhi ogłosił, że 20 ze 100 osiedli osiągnęło sukces. Program opierał się na jak najlepszym rozwoju miast pod względem np. nowych rozwiązań dla transportu czy mieszkalnictwa¹⁹. Takich projektów jest więcej, co idzie zatem w parze z promowaniem wizerunku Indii jako państwa rozwijającego się urbanistycznie w sposób zrównoważony. Pewna chęć działania oraz utworzenie podstaw pod rozbudowę i transformację miast zachęcają unijnych partnerów do współpracy oraz zaangażowania się w te projekty.

Kolejnym ważnym międzynarodowym porozumieniem, które wpływa na politykę UE w kwestiach zrównoważonego rozwoju miast w Indiach, jest zawarte w 2015 r. porozumienie paryskie, sukcesora traktatu z Kioto z 1997 r. Co istotne, w przeciwieństwie do poprzedniej wersji, pakt międzynarodowy zawarty w Paryżu podpisała większość państw, przez co można stwierdzić, że jego efektywność jest znacznie większa²⁰. Choć znalazły się państwa, które w pewnym momencie wycofywały się z danej umowy (tak jak Stany Zjednoczone, które po zmianie prezydenta w 2021 r. powróciły jednak do jego przestrzegania i wdrażania), to jednak w szczytowej fazie porozumienie poparły 194 podmioty międzynarodowe (państwa członkowskie, państwa niewchodzące w skład ONZ oraz UE)²¹.

Przed wszystkim należy tutaj podkreślić zobowiązania, pod realizacją których podpisali się przedstawiciele państw. Głównym celem traktatu jest zmniejszenie przyrostu średniej globalnej temperatury z poziomu 2°C do 1,5°C²². W kwestiach zrównoważonego rozwoju warto przyjrzeć się do-

18 A. Grover, R.B. Singh, *Sustainable Urban Environment in Delhi Mega City: Emerging Problems and Prospects for Innovative Solutions*, UN-Habitat Brief for GSDR 2015.

19 F. Caprotti *et al.*, *The New Urban Agenda...*, s. 376–378.

20 ONZ, *The Paris Agreement*, <https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement> (dostęp: 2.06.2023).

21 United Nations Treaty Collection, 7. d) *Paris Agreement*, <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XXVII/XXVII-7-d.en.pdf> (dostęp: 2.06.2023).

22 Rada Europejska, *Paryskie porozumienie klimatyczne*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/climate-change/paris-agreement/> (dostęp: 2.06.2023).

kładnej treści paktu – już na samym wstępie możemy przeczytać o „podkreśleniu nieodłącznego związku działań, reakcji i skutków zmian klimatu ze sprawiedliwym dostępem do zrównoważonego rozwoju i eliminacją ubóstwa”²³. Ten zapis reguluje więc potrzebę związku wszelkiej formy rozwoju, w tym właśnie transformacji miast z zachowaniem ekologicznych rozwiązań w celu przeciwdziałania globalnemu ociepleniu. W dalszej części dokumentu możemy przeczytać m.in. o obowiązku poszanowaniu potrzeby rozwoju oraz promocji zawartych postulatów²⁴.

Unia Europejska jako strona traktatu implementuje jego postanowienia. Dzieje się to zarówno na poziomie wewnętrznym, jak i zagranicznym, ponieważ bogate państwa zobowiązują się wspierać w tych kwestiach państwa rozwijające się. Bruksela jest jednym z najbardziej aktywnych aktorów międzynarodowych w tym obszarze. Wspólnota europejska uczestniczyła także w dalszych spotkaniach proklimatycznych, w szczycie COP26 w Glasgow (31 października – 13 listopada 2021 r.) oraz COP27 w Szarm el-Szejk w Egipcie (6–20 listopada 2022 r.). Warto także zauważyć, że kwestie przeciwdziałania zmian klimatu zostały zawarte w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej²⁵.

Dodatkowym zaangażowaniem się UE w kwestię zmagania z obniżeniem wzrostu średniej światowej temperatury jest wprowadzenie w ramach swojej organizacji European Green Deal w 2020 r. Ten zbiór inicjatyw uruchamia jeszcze większe kroki ku ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych co najmniej o 55% do 2050 r.²⁶ Wewnętrzne tworzenie takich zobowiązań powoduje nie tylko zmiany w polityce wobec państw członkowskich, ale także tworzy pewne podstawy do modyfikacji w polityce zagranicznej, zwłaszcza w relacjach z partnerami.

Ponownie należy postawić tutaj pytanie: dlaczego Indie stają się tak ważne we współpracy UE w celach klimatycznych? W obecnych czasach przypuszczalnie nie ma miejsca na świecie, które nie odczuwałoby skutków globalnego ocieplenia. Państwo na Półwyspie Indyjskim nie jest zatem

23 ONZ, *ADOPTION OF THE PARIS AGREEMENT – Paris Agreement text English*, Paryż 2015, https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf (dostęp: 2.06.2023).

24 Ibidem.

25 J. Cifuentes-Faura, *European Union policies and their role in combating climate change over the years*, „Air Quality, Atmosphere & Health” 2022, t. 15, s. 1334–1335.

26 Komisja Europejska, *A European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent*, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (dostęp: 2.06.2023).

wyjątkiem. Efekty podniesienia się temperatury w tym państwie o 0,7°C są już odczuwalne i wręcz niebezpieczne, gdyż przez ekstremalnie wysokie temperatury w Indiach między 2017 a 2021 r. wzrosła o 55% liczba zgonów z powodu przegrzania organizmu. Także nawracające susze oraz powodzie mają katastrofalne skutki dla gospodarki oraz społeczności indyjskiej²⁷. Przy znacznym wzroście gospodarczym pogodzenie tych kwestii z ekologią stwarza pewne wyzwania. Co więcej, Indie znajdują się w światowej czołówce, jeśli chodzi o emisję gazów cieplarnianych, które w bezpośredni sposób przekładają się na przyspieszenie zmian klimatycznych. Ułatwienie zatem wdrażania ważnych dla środowiska projektów przy wsparciu i promocji Unii jest tak istotną podstawą relacji z Indiami. Należy także zauważyć, że uczestniczenie władz New Delhi w pertraktacjach klimatycznych pozwala na budowanie pozycji tego państwa na arenie międzynarodowej – państwo, które osiągnęło swoją siłę gospodarczą i militarną w ciągu 56 lat istnienia, musi wywalczyć własną pozycję poprzez uczestnictwo w jak największej liczbie wydarzeń międzynarodowych.

Rozumiejąc podstawy istnienia New Urban Agenda oraz porozumienia paryskiego, podejście UE do implementacji i rozpowszechniania tych umów, a także korzyści, jakie Indie czerpią z tej współpracy, można jednoznacznie stwierdzić, że rozwój stosunków w tej sprawie będzie zdecydowanie postępować. Choć obie strony przeznaczają na te kwestie wysokie sumy pieniężne, to jednak w długoterminowych perspektywach opłaci się to zarówno Brukseli, jak i New Delhi.

Joint Declaration EU–India Partnership on Smart and Sustainable Urbanisation. Aktorzy niepaństwowi – osiągnięcia programu a korzyści dla miast oraz społeczeństwa indyjskiego

Rozumiejąc podstawy powstania takiej współpracy, należy teraz przejść do jej wyglądu i efektów. Już wcześniej wspomniany akt Joint Declaration EU–India Partnership on Smart and Sustainable Urbanisation został rozwinięty przez trzyletni plan India–EU Urban Partnership. Dokument ten zakłada ścisłą kooperację pomiędzy Indiami a UE w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju w duchu wspólnych wartości. Obecnie

²⁷ The Climate Reality Project, *How the climate crisis is impacting India*, <https://www.climateRealityProject.org/blog/how-climate-crisis-impacting-india> (dostęp: 2.06.2023).

jest jedną z najlepiej rozwijających się form współpracy obu tych uczestników stosunków międzynarodowych. Należy sobie uświadomić, iż UE jest organizacją składającą się obecnie z 27 państw, które również biorą udział w realizacji założonych w deklaracji zadań, poza działaniami instytucji unijnych w Brukseli. Akt działa nie tylko na poziomie rządowym, lecz także przez utworzone przez niego struktury pozwala na współpracę organizacji państwowych, niepaństwowych czy regionów i miast w celu zapewnienia jak najlepszej przyszłości dla aglomeracji indyjskich oraz obywateli tam żyjących.

Współpraca polega na komunikacji rządów, wymianie wiedzy podczas spotkań oraz wspieraniu wspólnych projektów²⁸. Partnerstwo obejmuje także dzielenie się rozwiązaniami technologicznymi i biznesowymi. Zakłada także wspólne badania i wdrażanie innowacji w zakresie inteligentnej i zrównoważonej urbanizacji. Unijno-indyjska kooperacja obejmuje dzięki temu szerokie spektrum zagadnień, takich jak dostęp do wody, jakość powietrza, ekologia transportu miejskiego, łagodzenie zmian klimatu czy efektywne zarządzanie zasobami²⁹.

W ramach partnerstwa przeprowadzono już kilka projektów. Jednym z nich był realizowany w latach 2015–2016 program World Cities. Jego celem było stworzenie partnerstw między czterema indyjskimi i europejskimi miastami lub regionami. Uczestniczyły w nim Bombaj, Navi Mumbai, Chandigarh i Pune ze strony Indii oraz region Lacjum (Włochy), Stuttgart (Niemcy), Kopenhaga (Dania) i Andaluzja (Hiszpania) ze strony UE. Obie strony miały okazję wymieniać doświadczenie w zakresie rozwoju regionalnego i kwestii zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. W 2016 r. rozpoczęto czteroletni program International Urban Cooperation India. Wspierał on 12 miast indyjskich w opracowywaniu lokalnych planów działania (Local Action Plans) dotyczących zwalczania wyzwań, jakie stoją przed ośrodkami miejskimi. Pomoc otrzymało także siedem innych miast indyjskich – w ich przypadku dotyczyła ona opracowania planów działań w sprawie klimatu (Climate Action Plans) w celu zwalczania zmian środowiskowych³⁰.

28 IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership*, <https://ieup.eu/about-us> (dostęp: 2.06.2023).

29 Delegation of the European Union to India and Bhutan, *India EU Urban Partnership*, s. 13, https://iuc.eu/fileadmin/templates/iuc/lib/iuc_resource//tools/push_resource_file_resource.php?uid=MrRh7ew1 (dostęp: 2.06.2023).

30 *Ibidem*, s. 14, 16.

Aby dokładniej zrozumieć korzyści płynące ze współpracy indyjsko-europejskiej zarówno dla samorządu lokalnego, jak i dla zwykłych obywateli, należy podjąć rozważania za pomocą studium przypadku wybranych inwestycji lub przedsięwzięć, które powstały na skutek kooperacji aktorów niepaństwowych czy samorządu lokalnego państw stron Joint Declaration EU–India Partnership on Smart and Sustainable Urbanisation. Przykłady te wybrano na bazie raportu India–EU Urban Partnership jako najlepsze wzorce działań w zakresie tej umowy.

Współpraca French Development Agency z miastami w Indiach

Współpraca pomiędzy państwami to nie tylko działalność rządów, lecz także relacje nawiązane pomiędzy organizacjami rządowymi a miastami. Za przykład można tutaj wziąć działalność French Development Agency w Indiach.

Francuska organizacja finansowana z budżetu państwa powstała w 1941 r. Funkcjonuje prawie w 150 państwach na świecie w celu realizacji rządowych zadań polityki zagranicznej, takimi jak rozwój miast czy ekologia³¹. Choć jej działania na Półwyspie Indyjskim sięgają roku 2008, to interesujące stają się projekty po przyjęciu deklaracji. Przy współpracy z UE i rządem indyjskim wspiera zrównoważony rozwój obszarów miejskich w Indiach. W ramach partnerstwa z takimi miastami jak Kochi czy Surat organizacja przeznaczyła prawie 1,1 mld EUR na wybudowanie w pięciu aglomeracjach sieci komunikacji miejskiej w postaci metra³². Z perspektywy społecznej usprawni to mieszkańcom przejazdy do oddalonych miejsc pracy, co (jak zostało wspomniane wcześniej) tworzy pewne problemy w zatrudnieniu Indusów. Tutaj trudności te rozwiązano w sposób przemyślany – metro poprowadzone pod ziemią nie porusza się przez zatłoczone miasta indyjskie, przez co może nabierać odpowiedniej prędkości i zapewnić transport mieszkańców do odpowiednich części miasta w subiektywnie szybkim czasie. Jeżeli chodzi o aspekt ekologiczny, to infrastruktura nowego środka lokomocji ma dwa pozytywne skutki: zmniejszenie zanieczyszczenia ze względu na to, że osoby, które poruszały się dotąd pojazdami spalinowymi, mają teraz możliwość przestawienia się na zbiorową, elektryczną, więc bezemisyjną kolejkę podziemną. Po drugie

31 The Agence Française de Développement, *About us*, <https://www.afd.fr/en/agence-francaise-de-developpement> (dostęp: 2.06.2023).

32 IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership...*

znacznie ułatwia to mieszkańcom dojeżdżanie do miejsc pracy, co pozwala na zamieszkiwanie na lepiej zarządzanych osiedlach na przedmieściach.

French Development Agency zdecydowała się także na implementację projektu Mobilise Your City w Indiach³³. Powstały na podstawie współpracy niemiecko-francuskiej projekt rozpoczęto w 2022 r. w Ahmadabadzie, Kochi i Nagpurze. Jego celem jest zapewnienie zrównoważonego transportu miejskiego, inteligentnego zarządzania drogami oraz ruchem drogowym w mieście, a także konsultacje, wymiana wiedzy oraz dobrych praktyk między UE a Indiami w tym zakresie³⁴. Możemy tutaj odnaleźć pewne podobieństwa między tymi projektami – ponownie mówimy o usprawnieniu przepływu osób w mieście połączonego ze zwalczaniem emisji gazów cieplarnianych.

Clean Ganga Mission

Oprócz typowych silnych państw w strukturach unijnych, takich jak Francja czy Niemcy, także mniejsi członkowie UE angażują się w program współpracy z miastami w Indiach. Luksemburska Boson Energy to prywatny start-up zajmujący się doradztwem oraz pomocą technologiczną w zakresie walki ze szkodliwą dla środowiska działalnością człowieka. Organizacja promuje także rozwiązania w kwestii pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł³⁵.

Globalne ocieplenie oraz problemy ekologii w dzisiejszych czasach kojarzone są bardziej z kwestią wzrostu temperatury oraz zanieczyszczeniem powietrza. Jednakże działalność człowieka sięga znacznie szerzej, a co za tym idzie, także idące za tym zanieczyszczenie. Jednym z kolejnych problemów, które obecnie bezpośrednio wpływają na życie codzienne, jest zanieczyszczenie zbiorników wodnych.

Boson Energy zostało wybrane przez Clean Ganga Mission, organizację, której celem jest doprowadzenie stanu rzeki Ganges do jak najlepszej sytuacji³⁶. Ta jedna z najbardziej znanych rzek Indii od wielu lat jest zanieczyszczana przez mieszkających przy niej ludzi. Jest to bowiem dla nich naturalne miejsce odprowadzania ścieków. Często dochodzi tam zatem

33 Mobilise Your City, *About us*, <https://www.mobiliseyourcity.net/mobiliseyourcity-partnership> (dostęp: 2.06.2023).

34 IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership...*

35 Boson Energy, *About*, <https://bosonenergy.com/about/> (dostęp: 2.06.2023).

36 IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership...*

do takiej skali zanieczyszczenia rzeki, iż zabarwia się ona na czerwono. W przylegających do niej miastach odnotowano największy w Indiach poziom chorób wywołanych skażoną wodą. Oprócz ewidentnego zagrożenia, jakim dla populacji jest religijne obmywanie się z grzechów w jej wodach, stanowi ona niebezpieczeństwo dla ekosystemu wokół niej³⁷.

Zadaniem Boson Energy jest stworzenie systemu ochrony i oczyszczania rzeki oraz jej dorzecza poprzez wychwytywanie, gazyfikowanie i przekształcanie w popiół odpadów komunalnych, które zwykle trafiają do wody z osiedli miejskich położonych wzdłuż rzeki. Dodatkowo start-up zapewnia, że umożliwi taki sposób utylizacji odpadów, który nie przekroczy narzuconej normy granicznej emisji gazów cieplarnianych³⁸.

Ze strony społecznej propozycja ta poprawi zdrowie oraz higienę życia okolicznych mieszkańców. Choć plany te są długoterminowe, to uzdatnienie wody pomoże w rozwoju miast. Z perspektywy ekologicznej miałyby to również pozytywny wpływ na odbudowę przyrzecznego ekosystemu.

Hiszpańska firma IDOM a urbanizacja Indii

Oprócz docelowych projektów w kwestiach poprawy życia obywateli w miastach indyjskich, Joint Declaration EU–India Partnership on Smart and Sustainable Urbanisation umożliwia współpracę w tworzeniu nowych kompleksów infrastrukturalnych w duchu zrównoważonego i ekologicznego rozwoju.

Jednym z przykładów kooperacji pomiędzy europejskim sektorem prywatnym a miastami Indii w ramach tej umowy jest działalność hiszpańskiej firmy IDOM. Funkcjonująca prawie od 66 lat korporacja zajmuje się consultingiem, konstrukcją oraz planowaniem architektonicznym całych kompleksów infrastrukturalnych³⁹. Pierwszym przykładem tej współpracy jest East Delhi Hub TOD – rozpoczęta w 2015 r. 36-hektarowa inwestycja polegająca na stworzeniu nowego hubu towarowego dla wschodniej części Delhi, który ma być nie tylko miejscem dla przepływu towarów, ale także terenem, na którym powstaną m.in. osiedla mieszkaniowe oraz firmy

37 Green matters, *The Ganges River Is One of the Most Polluted in the World*, <https://www.greenmatters.com/big-impact/ganges-river-pollution> (dostęp: 2.06.2023).

38 IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership...*

39 IDOM, *Commitment*, <https://www.idom.com/en/about/> (dostęp: 2.06.2023).

komercyjne⁴⁰. East Delhi Hub to jeden z projektów inteligentnych miast Ministerstwa Robót Publicznych Indii, którego ambicją jest znalezienie równowagi między technologią, gospodarką a zapotrzebowaniem na przestrzeń mieszkalną. Projekt ten jest wykorzystywany nie tylko w kwestii logistyki towarowej i handlu, ale także do tworzenia nowych miejsc pracy oraz zamieszkania. Zadaniem IDOM jest zapewnienie jak najlepszej przyszłości w duchu zielonego zrównoważonego rozwoju – zaprojektowania tej części miasta tak, aby efekty funkcjonowania hubu towarowego były dobrze skomponowane z zielonym osiedlem, parkami czy przystankami metra⁴¹.

Rozpatrując ten przypadek, należy ponownie podkreślić funkcjonowanie tego projektu w kategoriach poprawy sytuacji bytowej mieszkańców miast oraz przestrzegania zasad walki ze zmianami klimatu oraz zanieczyszczeniem środowiska. Przedsięwzięcie to jest dużym wyzwaniem, ale jego realizacja pozwoli na znalezienie nowych dróg rozwoju miast indyjskich zgodnie z międzynarodowymi zasadami. Będzie to także pole doświadczalne dla innowacyjnych rozwiązań, pogodzenia wielkich inwestycji gospodarczych z codziennym życiem obywateli oraz ograniczenia zanieczyszczenia tak dużego ośrodka do minimum. Osiągnięte sukcesy mogą stanowić zaś podstawę rozwoju większej liczby takich projektów.

Podsumowanie

Wiek XXI to okres dużych przemian i wyzwań na arenie międzynarodowej. Przyspieszające zmiany klimatyczne oraz coraz większy przyrost naturalny świata stawiają ważnych aktorów stosunków międzynarodowych, tych starszych i nowych, w trudnej pozycji – jak pogodzić rozwój ekonomiczny miast ze światową walką ze wzrastającą globalną średnią temperaturą i zanieczyszczeniem.

Unia Europejska jest stałym uczestnikiem tych działań. Jako jedna z najsilniejszych organizacji międzynarodowych o dużym potencjale politycznym oraz ekonomicznym staje się rzecznikiem tych spraw. Aplikując postanowienia Habitat III czy porozumienia paryskiego na poziomie

40 F. Haidar, *Transit-oriented East Delhi hub to be ready by October 2024*, „The Economic Times”, 7.06.2022, <https://economictimes.indiatimes.com/industry/services/property/-cstruction/transit-oriented-east-delhi-hub-to-be-ready-by-october-2024/articleshow/92064433.cms> (dostęp: 2.06.2023).

41 IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership...*

polityki wewnętrznej UE, Bruksela stara się wykorzystywać swoje osiągnięcia i plany także w kontaktach z partnerskimi państwami rozwijającymi się. Swoją politykę wobec miast, tak u siebie, jak i w ramach współpracy z innymi podmiotami, opiera na założeniach zrównoważonego rozwoju połączonego z walką z globalnym ociepleniem. Celem jest doprowadzenie przestrzeni miejskich, by były obszarami zrównoważonymi i odpornymi na zmiany klimatu.

Indie w ciągu 76 lat swojego istnienia stały się jednym z najważniejszych graczy światowego porządku. Patrząc jednak na sytuację wewnętrzną tego państwa przez pryzmat rozwoju miast oraz ekologii, zauważalne jest, że New Delhi nadal potrzebuje pomocy w zapewnieniu zrównoważonego rozwoju swojemu państwu. Unia, uznając Indie za ważnego partnera, tworzy nowe możliwości współpracy nie tylko na poziomie rządowym, ale także w sektorze prywatnym i polityce lokalnej. Unijno-indyjska kooperacja na rzecz miast obejmuje wiele poziomów – od rządowego po lokalne. Angażuje zarówno aktorów politycznych, jak i prywatnych, w tym firmy zajmujące się kwestiami urbanistyki, energetyki czy zagadnieniem zmian klimatycznych. Dotyczy dialogu politycznego, wspólnych projektów oraz wymiany wiedzy i doświadczeń.

Efekty Joint Declaration EU–India Partnership on Smart and Sustainable Urbanisation są widocznym tego zobrazowaniem. Przykładowe działania takich aktorów europejskich jak French Development Agency, Boson Energy czy IDOM pokazują możliwości, jakie dała ta wspólna deklaracja – osiągnięcia w zrównoważonym zielonym rozwoju miast, który przynosi korzyści zarówno dla społeczności indyjskiej, jak i dla środowiska oraz klimatu Półwyspu Indyjskiego. Choć nie można tego powiedzieć o wszystkich inwestycjach w Indiach, to te wynikające ze współpracy z UE są zyskowne.

Kooperację Indii i UE już można uznać za głęboką i przynoszącą dalsze sukcesy, a w przyszłości będzie ona jeszcze bardziej pozytywna, przynajmniej zaś w kwestiach klimatu i zrównoważonego rozwoju miast. Pogarszające się stosunki międzynarodowe pomiędzy Brukselą a Pekinem i powolna alienacja Zachodu od tego państwa stwarzają pozytywne perspektywy dla rozwoju państwa Indusów, a Unia, mająca już z nim ważne relacje, będzie czerpać z tego jeszcze większe korzyści w przyszłości.

Bibliografia

- Abbasi N.M., *EU–India: Looking towards deeper relations*, „Strategic Studies” 2004, t. 23, nr 4, s. 52–77.
- The Agence Française de Développement, *About us*, <https://www.afd.fr/en/agence-francaise-de-developpement> (dostęp: 2.06.2023).
- Boson Energy, *About*, <https://bosonenergy.com/about/> (dostęp: 2.06.2023).
- Caprotti F. et al., *The New Urban Agenda: Key opportunities and challenges for policy and practice*, „Urban Research & Practice” 2017, t. 10, nr 3, s. 367–378.
- Cifuentes-Faura J., *European Union policies and their role in combating climate change over the years*, „Air Quality, Atmosphere & Health” 2022, t. 15, s. 1333–1340.
- The Climate Reality Project, *How THE CLIMATE CRISIS IS IMPACTING India*, <https://www.climateRealityProject.org/blog/how-climate-crisis-impacting-india> (dostęp: 2.06.2023).
- Delegation of the European Union to India and Bhutan, *India EU Urban Partnership*, https://iuc.eu/fileadmin/templates/iuc/lib/iuc_resource/tools/push_resource_file_resource.php?uid=MrRh7ew1 (dostęp: 2.06.2023).
- Europejska Służba Działań Zewnętrznych, *Factsheet: EU–India Relation*, https://www.eeas.europa.eu/eeas/factsheet-eu-india-relations_en (dostęp: 2.06.2023).
- Green matters, *The Ganges River Is One of the Most Polluted in the World*, <https://www.greenmatters.com/big-impact/ganges-river-pollution> (dostęp: 2.06.2023).
- Grover A., Singh R.B., *Sustainable Urban Environment in Delhi Mega City: Emerging Problems and Prospects for Innovative Solutions*, UN-Habitat Brief for GSDR 2015.
- Haidar F., *Transit-oriented East Delhi hub to be ready by October 2024*, „The Economic Times”, 7.06.2022, <https://economictimes.indiatimes.com/industry/services/property/-construction/transit-oriented-east-delhi-hub-to-be-ready-by-october-2024/article-show/92064433.cms> (dostęp: 2.06.2023).
- Human Rights Watch, *India: Serious Concerns Raised at UN Rights Review*, 18.11.2022, <https://www.hrw.org/news/2022/11/18/india-serious-concerns-raised-un-rights-review> (dostęp: 2.06.2023).
- IDOM, *Commitment*, <https://www.idom.com/en/about/> (dostęp: 2.06.2023).
- India–UE Urban Partnership, *About us*, <https://www.ieup.eu/about-us> (dostęp: 2.06.2023).
- India–UE Urban Partnership, *Background*, <https://www.ieup.eu/background> (dostęp: 2.06.2023).
- IUEP Project TEAM, *India–EU Urban Partnership*, <https://ieup.eu/about-us> (dostęp: 2.06.2023).
- Kavalski E., *The EU–India strategic partnership: Neither very strategic, nor much of a partnership*, „Cambridge Review of International Affairs” 2016, t. 29, nr 1.
- Know India, *Population*, <https://knowindia.india.gov.in/profile/population.php> (dostęp: 2.06.2023).
- Komisja Europejska, *A European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent*, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (dostęp: 2.06.2023).
- Mobilise Your City, *About us*, <https://www.mobiliseyourcity.net/mobiliseyourcity-partnership> (dostęp: 2.06.2023).
- O’Neill A., *India: Degree of urbanization from 2011 to 2021*, Statista, <https://www.statista.com/statistics/1006502/global-population-ten-thousand-bc-to-2050/> (dostęp: 2.06.2023).
- Okano-Heijmans M., Sundar V., *Bridging the gap: Sustainable connectivity in EU–India relations*, Clingendael Institute, The Hague 2018.
- ONZ, *ADOPTION OF THE PARIS AGREEMENT – Paris Agreement text English*, Paryż 2015, https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf (dostęp: 2.06.2023).

- ONZ, *Cele Zrównoważonego Rozwoju*, <https://www.un.org/pl/cel11> (dostęp: 27.02.2024).
- ONZ, *The Paris Agreement*, <https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement> (dostęp: 2.06.2023).
- PWN, *Indusi*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Indusi;3914600.html> (dostęp: 2.06.2023).
- Rada Europejska, *Paryskie porozumienie klimatyczne*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/climate-change/paris-agreement/> (dostęp: 2.06.2023).
- United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat) 2020, *The New Urban Agenda*, Un-Habitat, Kenia 2020.
- United Nations Treaty Collection, 7. d) *Paris Agreement*, <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XXVII/XXVII-7-d.en.pdf> (dostęp: 2.06.2023).
- Urban Agenda for the UE, <https://www.urbanagenda.urban-initiative.eu/urban-agenda-eu> (dostęp: 2.06.2023).